

לולדת עליה לראש ההר כדי שיפול ממנה וימות ואני מזמן לה נשר שמקבלו בכנפיו ומניחו לפניה ואלמלוי מקדים רגע אחד או מتأחר רגע אחד מיד מת בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי

pour enfanter elle grimpe au sommet de la montagne, pour qu'il tombe (*le petit*) et meurt, et Moi je lui envoie un aigle, qui l'intercepte et le place devant elle, et s'il était en avance d'une seconde ou en retard d'une seconde, il (*le petit*) meurt, Je ne confond pas une seconde et une autre, cofonderai-Je "Iyov" avec "Oyev"

{איוב לט-א} חולל אילות תשמור אליה זו רחמה צר בשעה שכורעת לולדת אני מזמן לה דركון שמכישה בבית הרחם ומתרפה מولדה ואלמלוי מקדים רגע אחד או מتأחר רגע אחד מיד מתה בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי

{Iyov ch.39 v.1} "Surveilles les biches lorsqu'elles enfantent"; cette biche a l'utérus étroit, lorsqu'elle est sur le point de mettre bas, Je lui envoie un serpent qui la mord à l'utérus qui alors se décontracte, et s'il arrivait une seconde plus tôt ou tardait d'une seconde, elle mourrait, Je ne confond pas une seconde et une autre, cofonderai-Je "Iyov" avec "Oyev"

איוב לד-לה {איוב] לא בדעת יזכיר ודבריו לא בהשכל}

{Iyov ch.34 v.35} (Iyov) parle sans penser vraiment ce qu'il dit (litt. sans connaissance) et ses paroles sont dénuées de logique

(וכתיב {איוב מב-ז} כי לא דברתם אליו נכונה כעבדי איוב) אמר רבא מכאן שאין אדם נתפס בשעת צערו (il est écrit aussi: {Iyov ch.42 v.7}: car vous n'avez pas parlé de Moi d'une manière aussi révérencieuse que Mon serviteur Iyov) Rava dit que de là l'on déduit qu'un Homme ne se fait pas prendre (*pour les paroles qu'il dit*) dans ses moment de détresse

{איוב ב-יא} וישמעו שלשת רעי איוב את כל הרעה הזאת הבאה עלייו ויבאו איש ממוקומו אליפז התימני ובילד השוחה וצופר הנעמתה ויועדו יהדו לבוא לנוד לו ולנהמו

{Iyov ch.2 v.11} les trois amis d'Iyov eurent vent de ce malheur qui l'avait atteint, il vinrent chacun de sa région: Elifaz le Témani et Bildad le Chouhi et Tzofer le Naamati, et se rencontrèrent pour aller le complaindre et le consoler

מאי ויועדו יהדו אמר רב יהודה אמר רב מלמד שנכנסו כולם בשער אחד ותנא בין כל אחד ואחד שלוש מאות פרשי que signifie "ils se rencontrèrent"? Rav Yéhouda dit au nom de Rav, il passèrent tous par la même porte (*d'accès à la ville*), il est enseigné que (*la distance entre leurs lieux de résidence respectifs*) entre chacun il y avait 300 Parsah (1152 Km)

מנא הוא ידע איכא דאמרי כלילא הוה להו ואייכא דאמרי אילני הוה להו וכיון דכמשי הוו ידע d'où savaient-ils? Certains disent qu'ils avaient des couronnes (*voir Rachi*), certains disent qu'ils avaient des arbres, dès qu'il déprissait, il savait (*qu'un malheur avait frappé*)

אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברא כחורי דאיוב או מיתותא

Rava dit: c'est pourquoi les gens disent: "des amis comme ceux d'Iyov, ou la mort"

{בראשית ו-א} ויהי כי החל האדם לרוב על פניהם האדמה ובנותו יולדו להם

רבי יוחנן אמר רביה בא להלעולם

ריש לקיש אמר מריביה בא להלעולם

{Béréchite ch.6 v.1} Lorsque l'Homme commença à se multiplier sur la surface xde la terre et que des filles leurs naquirent

Rabbi Yohanane dit: l'accroissement arriva dans le monde

Reich Lakish dit: les querelles arrivèrent dans le monde

אמר ליה ריש ל קיש לרבי יוחנן לדיזך דאמרת רבייה בא להלעולם מפני מה לא נכפלו בנותיו של איוב

Reich Lakish dit à Rabbi Yohanane, d'après toi qui prétend que l'accroissement arriva dans le monde, pourquoi donc le nombre des filles d'Iyov ne fut pas doublé?

אמר לו נהי שלא נכפלו בשמות אבל נכפלו בינוי

il lui répondit: bien que leur nombre ne fut pas doublé (litt. *leur nom*) leur beauté par contre, le fut

דכתיב {איוב מב-יג} ויהי לו שבענה בנים ושלוש בנות ויקרא שם האחת ימימה ושם השניה קציעה ושם השלישית
 קרן הפוך
 ימימה שהיתה דומה ליום
 קציעה שהיתה ריחה נודף כקציעה
 קרן הפוך אמר רבי רבוי שלא שדומה לקרנא דקרש

comme il est écrit: {Iyov ch.42 v.13} il eut sept garçons et trois filles, il nomma l'une Yemama, la deuxième Ketzia et la troisième Keren Hapoukh
 Yemama car elle était semblable au jour
 Ketzia car le parfum qui en émanait était comparable au cassier
 Keren Hapoukh: les Sages de la maison d'étude de Rabbi Chilah disaient qu'elle ressemblait à une corne de keresh

מהיכו עלה במערבא קרנא דקרש לקורתא היא
 אלא אמר رب חסדא כוכבא דרישקא במיןיה שנאמר {ירמיה ז-ל} כי תקרע בפוך
 cette interprétation était raillée en Israel (*litt. à l'Ouest*): "une corne de keresh" est péjoratif !
 Mais, disait Rav H'isda, (*son nom évoque*) le crocus qui pousse dans un jardin, comme il est dit {Yirmiyah ch.4 v.30}: si tu élargi tes yeux en y mettant des fards
 רב שמעון בר רב כייתילידא ליה ברתא הוה קא חלש דעתיה אמר ליה אבוחה רביה באה לעולום
 אמר ליה בר קפרא תנחומין של הבל ניחמק אבוק [דתנייא] אי אפשר לעולום בלי זקרים ובלא נקבות אלא אשרי למי
 שבנינו זקרים אוילו למני שבנינו נקבות אי אפשר לעולום בלי בסם ובלא בורסי אשרי מי שאומנותו בוסמי אוילו למי
 שאומנותו בורסי

Rabbi Chim'one fils de Rabbi eut une fille, il en était déçu, son père lui dit: "c'est l'abondance qui vient dans le monde"
 Bar Kappara lui dit: ce sont de vaines consolations, que t'a fait ton père, (*voici qu'une Beraïta enseigne*:) le monde ne peut exister sans qu'il y ait des mâles et des femelles, (*mais*) heureux celui dont les enfants sont mâles, malheur à celui dont les enfants sont des femelles, le monde ne peut exister sans parfumeurs et sans tanneurs, (*mais*) heureux celui dont le métier est (*d'être*) parfumeur, malheur à celui dont le métier est (*d'être*) tanneur

כתנאי {בראשית כד-א} וה' ברך את אברהם בכל Mai בכל
 רב מאיר אומר שלא היה לו בת
 רב יהודה אומר שהיתה לו בת אחרים אמרים בת היתה לו לאברהם ובכל שם
 רב איליעור המודע אומר אבן טוביה הייתה תלוי בצדאו של אברהם אבינו שככל מלכי מורה ומערב משכימים לפתחו
 רב שמעון בן יהוי אומר אכן מארך העולם תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה
 אמר אבי הינו דאמרין איןשי אידלי יומא אידלי קצירה

(*cette discussion se retrouve chez*) les Tannaïm {Béréchite ch.24 v.1}: et D... bénit Avraham dans tout (*bakol*)

Rabbi Meir dit (*car*) il n'avait pas eu de fille
 Rabbi Yéhouda dit qu'Avraham avait eu une fille qui s'appelait "Bakol"
 Rabbi Eliezer Hamouda'i dit: Avraham possédait des connaissances en astrologie et les rois de l'orient et de l'occident se pressaient à sa porte
 Rabbi Chim'one fils de Yoh'ai dit: une pierre précieuse était suspendue au cou d'Avraham, tout malade qui la regardait guérissait immédiatement, et lorsqu'il mourut, le Saint, Béni Soit-Il l'accrocha à l'orbite du soleil
 Abbayé dit: c'est ce que dit l'adage (*litt. disent les gens*): lorsque le jour se lève le malade se redresse

דבר אחר שלא מרד עשו ביוםיו
 דבר אחר שעשה ישמעאל תשובה ביוםיו
 une autre explication (*pour "bakol" dans tout*): Essav ne s'est pas révolté de son vivant, autre explication: Yichma'el se repentit de son vivant

שלא מרד עשו ביוםיו מנגן דכתיב {בראשית כה-כט} ויבא עשו מן השדה והוא עיף ותנה אותו היום נפטר אברהם אבינו ועשה יעקב אבינו תשليل של עדשים לנחם את יצחק אבוי
d'où apprend-on que Essav ne se révolta pas de son vivant? Car il est écrit: {Béréchite ch.25 v.29}: Essav revint des champs fatigué, et l'on a enseigné que ce jour là Avraham notre père mourut, et Ya'acov fit cuire un plat de lentille pour consoler Yitzhak

[ומאי שנא של עדשים]

אמרי במערבה ממשיה דרביה ברMari מה עדשה זו אין לה פה אף אבל אין לו פה דבר אחר מה עדשה זו מגולגלת אף אבילות מגוללת ומהזרת על באי העולם מייבניהםו אייכא ביןיהםו לנחומי בבייעי

(Pourquoi précisément des lentilles?) On dit en Israel (litt. à l'Ouest (de Bavel)) au nom de Rabba fils de Mari de la même façon qu'une lentille n'a pas de bouche, l'endeuillé aussi (ne parle pas) autre explication (du plat de lentilles pour l'endeuillé): de la même façon de que la lentille est circulaire, aussi la deuil tourne et atteint les habitants du monde quelle différence y-a-t-il entre (les deux explications?) Il y a comme différence le fait de consoler (d'offrir à l'endeuillé comme premier repas) avec des œufs (voir Rachi)
אמר רבי יוחנן חמץ עבירות עבר אותו רשות באותו היום בא על נערה מאורסה והרג את הנפש וכפר בעיקר וכפר בתחיית המתים ושתט את הבכורה

Rabbi Yohanane dit: cet impie transgressa ce jour là cinq interdits: il eut une relation avec une jeune fille fiancée, il commit un meurtre, rejeta le Principe essentiels, renia la résurrection des morts, et dédaigna son droit d'aînesse

בא על נערה מאורסה כתיב הכא {בראשית כה-כט} ויבא עשו מן השדה וכתיב התם {דברים כב-כז} כי בשדה מצאה

il eut une relation avec une jeune fille fiancée: il est écrit ici: {Béréchite ch.25 v.29} Essav revint des champs; et il est écrit là-bas: {Devarim ch.22 v.27}: car il l'a trouvée dans les champs (*le mot champs apparaît dans les deux versets*)

הרג את הנפש כתיב הכא עיף וכתיב התם {ירמיה ד-לא} אוֵין נָא לִי כַּי עִיפָּה נְפָשִׁי לְהֹרְגִּים

Il commit un meurtre: il est écrit ici "fatigué" et il est écrit là-bas {Yirmiyah ch.4 v.31}: mon âme est lasse (*fatiguée*) des meurtriers

וכפר בעיקר כתיב הכא למה זה לי וכתיב התם {שמותטו-ב} זה אליו ואנווה

Il rejeta les Principe essentiel: il est écrit ici "à quoi bon pour moi" (pour moi est la traduction de "li") et il est écrit là-bas: {Chémot ch.15. v.2}: voici mon D... et je le glorifie (*mon D... est la traduction de "Eli", on voit que le mot "Li" apparaît dans les deux versets, pour Essav qui dit "à quoi bon "Li" c'est un blasphème*)

וכפר בתחיית המתים דכתיב {בראשית כה-לב} הנה אנכי הולך למות

Il a renié la résurrection des morts car il est écrit: {Béréchite ch.25 v.32}: voici que je suis sur le point de mourir

ושט את הבכורה דכתיב {בראשית כה-לד} ויבא עשו את הבכורה

il dédaigna son droit d'aînesse comme il est écrit {Béréchite ch.25 v.34} Essav dédaigna l'aînesse

ושעשה ישמעאל תשובה ביוםיו מנגן

כי הא דרבינה ורב חמא בר בוזי הו יתבי קמיה דרבא وكא מנמנם רבא א"ל רבינא לרוב החמא בר בוזי ודאי דאמריתו כל מיתה שיש בה גוועה זו היא מיתתן של צדייקים א"ל אין

et d'où sait-on que Yichma'el s'est repenti de son vivant (du vivant d'Avraham)?

Un jour Ravina et Rav Hama fils de Bouzi étaient assis devant Rava, et Rava somnolait, Ravina dit à Rav Hama fils de Bouzi: est-il vrai que vous dites (que vous enseignez) que toute mort pour laquelle il est employé l'expression "Guevi'a" est une mort de Juste? Il lui répondit: oui;

זהו דור המבול

אל אנן גוועה ואסיפה קאמראין

(Ravina lui posa une question) Mais voilà que pour la génération du déluge (*il est employé le mot "Vayigva", pour "ils périrent"*)

Il lui répondit, nous parlons (de la mort d'un Juste lorsque les expressions) "Guevi'a" et "assifa" (sont associées)

זהו ישמעאל דכתיב ביה גוועה ואסיפה

(*il lui rétorqua*) mais voilà que pour Yichma'el il est employé l'expression "Guevi'a" et "assifa"!

ודהכי איתער בהו רבא אמר להו דרדי הци א"ר יהונן ישמעאל עשה תשובה בחוי אביו שנאמר {בראשית כה-ט}

ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו

ודילמא דרך חכמתן קא החיב להו אלא מעתה {בראשית לה-כט} ויקברו אותו עשו וייעקב בניו Mai טעמא לא חביב

להו דרך חכמתן אלא מדאקדמיה אדורי אדורי ומדאדריה שמע מינה תשובה עבד ביום
entre temps Rava se réveilla et leur dit: enfants! Ainsi a dit Rabbi Yohanane: Yichma'el s'est repenti du vivant de son père comme il est dit: {Bérchit ch.25 v.9}: Yitzhak et Yichmael ses enfants l'enterrèrent

Peut-être que le verset les a nommé selon leur sagesse (en faisant passer le plus sage avant)? Dans ce cas {Béréchite ch.35 v.29}: Essav et Ya'acov ses enfants l'enterrèrent (*à propos de Yitzhak*); pourquoi le verset ne les citerait-il pas en fonction de leur sagesse (*On sait bien que Ya'acov était bien plus sage que Essav*)? Mais (*On doit donc conclure que*) si Essav est cité en premier, c'est que Ya'acov lui a laissé la préséance, (*on dira aussi que si lors de l'enterrement d'Avraham, Yichmael, laissa la préséance à Yitzhak*) et puisqu'il lui laissa la préséance, cela signifie qu'il s'était repenti (*auparavant*)

ת"ר שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה

les Sages ont enseigné dans une Beraïta: le Saint Béni Soit Il a donné à trois personnes, en ce monde un avant-goût